

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 15: Augusti laudes

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A quibus in terris occuluisse caput? originem autem habent cod. Faër. & Iann. ceteri omnes, quibuscum vulgati congruunt, *origines*: quos sequor: quia per spicue Herodotus eo, quem dixi libro, *πυλας Νείλου* dicit, *νό πηγών*. de Nilo plura in commentar. Lucr.

ISTER] quem eundem esse, atq; Danubium nonnulli volunt, sed alijs atque alijs gentibus. Apollonius lib. 4. argon. scribit Istrum ex hyperboreis montibus oriri, & cum ad eum locum, qui interiectus est inter Scythiam, & Thraciam peruenit, in duas partes secari: quarum altera in Pontum Euxinum, altera in mare Tyrrhenum influit: eademq; tradit interpretes ad eum locum, de eodē lege Strabon. lib. 4.

TE RAPID. TIGR.] Tigris, Armeniae fluvius, à celeritate nomen traxit. Itaque merito rapidus ab Horatio appellatur: quamquam quidam legi volunt, *trepidus*, id est, *celer*.

TE BELLVOSVS] Oceanum belluosum vocat propter ingenteis belluas in eo nascentis, & viuentis: in quibus est physter, *ingentis columna modo* (vt narrat Plin. li. 9. ca. 4.) *se attollens, altiorq; nauium velis, diluuiem quandam eructans*.

B TE NON PAV. FVN.] Aristot. lib. 3. de moribus ad Nicom. scribit, Celtas neque terræ motus, neque fluctus extimescere. Ælianus autem lib. 12. Var. hist. etiam amplius, nempe illos pugnare coronatos: argumentumq; eis suarum cantilenarum constare ex hominibus ijs, qui fortiter in bello pugnant: ceciderint: eosdem partim rebus præclare gestis gloriantes, partim suæ ipsorum virtutis monumenta Græcorum more relinquenteis, tropæa victoriæ excitare: fugere autem, apud eos vsque ad eodē turpe esse, vt ne ex domibus ruinosis quidem, ac labantibus sese auferant: quin ne his quidem incendio deflagrantibus salutis suæ fuga consulere, à flamma iam occupatos: nonnullos autem maris æstum accedentem expectare, ac subire: alios vltro fluctibus arma inferre, eorumq; impetum excipere nudis gladijs, hastisque destitctis, quasi eos possint vel extertere, vel sauciare.

C CÆDE GAUDENTES SICAMBRI] supra Od. 2. eiusd. lib. *quandoq; trahet feroceis Persarum cliuum merita decorus Fronde Sicambros*. Cæde gaudentes autem, vel quia bellicosi, & belli studio dediti sunt, vnde cædes oriuntur: vel simplicius, quia cædibus delectantur: quod argumentum est immanitatis.

COMPOSITIS] vno consensu, vnoq; tempore de manu positis: vel conditis, & suo loco positis, vt Od. 7. epod. *cur dexteris Aptantur enses conditi?* eadem fortasse significatione dixit Satyra 3. lib. 2. *Audire atq; togam iubeo componere, quisquis Ambitione mala, aut argenti pallet amore*.

AVGVSTI LAVDES.

Ode 15.

PHæbus volentem prælia me loqui,
Victas & vrbeis, increpuit lyra:

D Ne parua Tyrrhenum per aquor
Vela darem. tua, Casar, etas

Fruges & agris rettulit vberes,

Et signa nostro restituit Ioui,

Derepta Parthorum superbis

Postibus: & vacuum duellis

Ianum Quirini clausit: & ordinem

Rectum euaganti frenalientia

Iniecit: emouitq; culpas:

Et veteres reuocauit arteis:

Per quas Latinum nomen, & Itala

Creuere vires: fama; & imperi

Porrecta maiestas ad ortum

Solis ab Hesperio cubili.

E Custode rerum Casare non furor

Ciuis, aut vis exiget otium:

Non ira, quæ procludit enseis,

Et miser as inimidat vrbeis.

Non, qui profundum Danubiū bibunt,

Edicta rumpent Iulia: non Getæ,

Non Sceres, infidiue Persæ,

Non Tanain prope flumen orti.

Nosq; & profestis lucibus, & sacris

Inter iocosi munera Liberi

Cum prole, matronisq; nostris,

Rite deos prius apprecati,

F Virtute functos more patrum duces,

Lydis remisto carmine tibijs,

Troiamq; & Anchisen, & alma

Progeniem Veneris canemus.

PHOEBVS VOLENTEM PROELIA, &c.] sic Virgil. in Sileno, *Cum canerem reges & prælia, Cimbrus aurem Vellit, & admonuit pastorem Tityre pingues Pascere oportet oues, &c.* Idem in Copa. *Mors aurem vellens, viuite, ait: venio.*

NE PARVA TYRRH. PER ÆQVOR] allegoria est. nam alijs verbis aliud significat. nempe veruisse Phæbum, ne humilibus verbis, & imbelli Musa, res grandis, amplas, & bellicas canat, quod sup. Od. 3. lib. 3. dixit, *Magna modis tenuare paruis*. Quemadmodum enim periculosum est paruo nauigio in mari Tyrrheno nauigare, sic non est tutum tenuibus, & humilibus verbis res magnas & graueis persequi.

ET SIGNA NOSTRO REST. IOVI] Parthi Phraate regnum obtinente signa, quæ Crassus amiserat, Romam ad Augustum vltro remiserunt. scribunt Strabo, Sueton. Patercul. & alij. *nostra Ioni* autem, id est, Ioui Capitolino. Horat.

A Horat. epist. ad Lollium 2. lib. 1. *Et Cantabrica bel-
latulisti Sub duce, qui templis Parthorum signa refi-
xit.* Idem ad August. *Et formidatam Parthis te prin-
cipe Romam.* & laty. 5. lib. 2. *Tempore, quo iuuenis
Parthis horrendus ab alto Demissum genus Aenea,
&c. sic & Virg. lib. 7. Aenei. Auroramq; sequi, Par-
thosq; reposcere signa.*

DEREPTA] id est, detracta. Sic autem legen-
dum vel inuitis codicibus omnibus & antiquis,
& recentioribus, non *Derepta*: quamquam in duo-
bus non obscura exstant huius germanæ scriptu-
ræ vestigia.

ET VACVVM DVELLIS IANVM QUI-
RINI, &c.] Hac de re sic Sueton. in Augusto,
*Ianum Quirinum semel atq; iterum a condita urbe
ante memoriam suâ clausum, in multo breuiore tem-
poris spatio, terra, mariq; pace parta, tertio clausit.* &
Varro lib. 4. de lingua Latina, *Tertia est Ianualis
porta ab Iano: Et ideo ibi positum Iani signum, Et in-
stitutum a Numa Pompilio rege, ut scribit in anna-*

B *lib. L. Piso, ut sit semper clausa, nisi cum bellum sit.
Nusquam traditum est memoria Pompilio rege fuisse
aperitam, sed post T. Manlio consule bello Kartha-
ginensi primo confecto, Et eodem anno aperitam.* Ha-
ctenus Varro, Plutarch. de fortuna populi R. *Σ-
πυλον Ιανῶν*, id est, portam Iani biforem appellat: quâ
(inquit ille) *πολέμῳ πύλῳ καλῶσιν*, id est, belli portam
nominant. Idem in Numa, *Ἐστὶ δὲ καὶ αὐτῷ νεῶς ὀν Πά-
μῃ δῖουρος, ὄν πολέμῳ πύλῳ καλῶσιν*. id est, est aut & eius
templū Romæ cuius duæ sunt ianue: quod belli
portam appellant. Virgil. lib. 7. *Aeneid. geminas
belli portas appellat. Sunt gemina belli porta (sic no-
mine dicunt) Religione sacra, Et seui formidine Mar-
tis, &c.* Portò autem, *Fanum Quirini* edendum
putarim M. Antonio Mureto, & I. Passeratio as-
sensus: quorum alter coniectura ductus sic repo-
nit, alter mihi asseueravit se scriptum vidisse Ro-
mæ in vno libro manuscr. *Eanum Quirini*. vnde
quàm sit facile facere *Fanum Quir.* neminem ef-
se puto, qui non videat. Putabat tamen Passera-
tius etiam legi posse. *Ianum Quirinum*. quæ lectio
nec mihi displicet.

C EVAG. FRE. LICEN. INIE.] hanc scriptu-
ram in vno Vatic. repertam, cum quo tamen con-
sentiunt cod. Iannoct. Faer. & Tornes. Ruffard.
Nicot. Cleric. sic probo, ut contendam, eam esse
veram & germanam. dicimus enim Latine fre-
nos, aut frena iniicere, ut M. Tull. Philip. 13. *namq;
illi exsultanti tanquam frenos furoris iniicit. Ord-
nem iniicere*, nemo, qui Latine loqueretur, meo
quidem iudicio, dixit vquam. Significat autem,
Augusti Cæsaris ætate immoderatam, & ordine
carentem peccandi licentiam veluti quibusdam
frenis esse repressam. sup. Od. 24. lib. 3. *indomitam
audeat Refrenare licentiam.* ordo autem est, *Iniicit
frena licentiæ euaganti ord. rect.* id est, extra or-
dinem rectum vaganti: ordinem non seruanti.
Atque hæc ipsa lectio in nonnullis libris vulg.
reperitur.

EMOVIQVE CVLPAS] nempe supplicio
in improbos constituto. sic supra Oda, quam mo-
dò commemoravi, *Quid tristes querimonia, Si non
supplicio culpa reciditur? Quid leges sine moribus, etc.*

secutus sum autem hoc loco cod. Iannoct. Tor-
nes. 2. Vatic. & Clericanum, & Nicotianum, qui
ita habent, non *amouit*. neq; verò dubitabit quis-
quam Latine doctus, quin hæc scriptura sit vera.
vtitur eodem verbo Saty. 3. lib. 2. *Emonit veterem
mirè nouus.* & epist. 2. lib. 2. *Dura sed emouere loco
me tempora grato.* & Virg. lib. 2. *Aeneid. Neptunus,
magnòq; emota tridenti Fundamenta quatit.* Idem
lib. 6. *His dictis cura emota, pulsusq; parumper Cor-
de dolor tristi.* ibidem, *Egregia interea coniux arma
omnia tectis Emonet.*

ET VETERES REVOC. ART.] id est, vir-
tutes: vt frugalitatem, patientiam paupertatis, con-
temtum pecuniæ & diuitiarum, studium laudis
& gloriæ, continentiam, &c.

PORRECTA] prolata, amplificata, pro-
pagata.

AD ORTVM SOLIS] quidam libri veteres
habent *ad ortus*, in his Torn. Nicotiani duo, Cle-
ricanus, Danielis.

AB HESPERIO CVBILI] à solis occasu. E
ἑσπερος Græcis, vesper est Latinis.

FVROR CIVILIS] bellum ciuile: quod ci-
ues furore concitati inter se gerunt. Virgil. lib. 1.
*Aeneid. Iamq; faces Et saxa volant: furor arma mi-
nistrat.*

EXIGET OTIVM] secutus sum meliorum
codicum, Iannoctij, & Vaticanorum 2. & Cleri-
cani, & vnus Nicotiani scripturam, quam Por-
phyr. comprobat. nam vulgati habent *eximet*. exi-
gere autem hoc loco valet, eijcere, expellere: vt
dicimus, *Regibus exactis*. vel, vt Nonius interpre-
tatur apud Lucilium, *excludere*. Lucill. *Vestimen-
tis frigus atq; horrorem exacturum puet. Exactu-
rum pro exclusurum*, inquit Nonius: quod minus
probo. Nam etiam apud Lucilium exigere frigus
valet, expellere, meo quidē iudicio, sic apud Næ-
uium, seu Nouium potius, *Indignè exigor patriâ
innocens.*

PROCVDIT ENSEIS] ad procudendos &
fabricandos enseis impellit.

INIMICAT] inimicas inter se reddit. *συγκροῖ*,
σασιδῆι. verbum non admodum vsitatum. non dif-
simile est id, quo vtitur Laberius, *iniquare*. sic ille
apud Nonium, *Aequum animum indignanti ini-
quat contumelia.*

NON QUI PROFVND. DANVB. BIB.]
Thracæ, Pannonæ, Taurici, Germani.

EDICTA RVMP. IVL.] leges Iulias infirma-
bunt, vel de adulterijs, vel quaslibet alias.

INFIDIVE PERSÆ] Duo cod. Vatic. Rain.
Card. Tornes. *infidiq;*. sic infra Allobrogem nouis
rebus infidelem dicet Od. 16. epod. *Nouisq; rebus
infidelis Allobrox.*

TAN. PR. FLV. ORTI] Scythæ, & Sarmatæ.

PROFESTIS] dies profesti hominibus con-
cessi sunt ad rem priuatam, ac publicam administran-
dam. vtitur hoc nomine Saty. 5. lib. 2. *Qui Veien-
tanū festis potare diebus Campana solutus trulla, v ap-
pamq; profestis.* & Saty. 2. lib. 2. *luce profesta.*

VIRTUTE FVNCT. MORE PATR.]
apud Hom. *Ἰλ. 1. Ajax, Vlysses, Phœnix ad Achil-
lem missi, vt eius animum placarent, atque ad le-*

A nitatem inflecterent, offendunt eum citharæ can-
tu animum oblectantem, priscorumq; virorum
laudes canentem, his verbis, Τῆ ὄγε θυμὸν ἐπερπιν, ἀεί-
δει δ' ἄγε κλέα ἀνδρῶν, &c.

LYDIS TIBIIS] siue Phrygijs, nihil refert.
Tibiæ enim in Barbaria primùm repertæ sunt,
in quas cùm aliquando incidisset Minerua, easq;
semel inflasset, continuò reiecit, vt omnium or-
ganorum musicorum deterrimas. Quamquam

Porphytio Phrygijs tibijs res tristis: Lydijs lætas D
cani solitas scribit.

REMISTO] in libro de arte poët. sic veris fal-
saremiscet.

ET ALMÆ PROGEN. VEN.] Iulium Cæ-
sarem, Augustum, Tiberium, Drulos: vel, si quis
malet, Iuliam gentem ab Iulo nominatam. sic
Lucretius princip. lib. 1. *Aeneadum genitrix, ho-
minum, diuūmq; voluptas, Alma Venus.*

EPODON LIBER.

LAMBIVS LECTORI.

Diu, multumq; dubitavi, & quæsiui: neque dum dubitandi finem feci, lector erudite, quam-
obrem hic liber vel epodōn, vel epodos nominetur. Nam quid sit *σποφή*, *ἀντισποφή*, *ἐπωδός* apud Pinda-
rum, docent eius interpretes. Apud Horatium autē ubi locus est *ἐπωδῶν* si neq; *σποφῶν*, neq; *ἀντισποφῶν* re-
periuntur? an dicemus *ἐπωδῶν* librum dici propter adiunctos breuiores versiculos: quos, qui cane-
bant, in neutram partem mouebantur: sed in vno loco in sistebant? atque in his Odis esse strophē,
siue antistrophē cum epodo, vt in chorēa mouerentur à sinistra parte in dexteram, deinde quiesce-
rent, vnoq; in loco in sisterent? an epodōn liber dictus propterea, quòd duo essent, qui canerent: vnus,
qui longiores versus pronuntiaret: alter, qui breuiores subiiceret, qui dicebatur *ἐπωδός*, quasi accentor,
aut succentor quidam, respondendi munere fungens? an, quod vir quidam doctissimus Florentinus
mihi dixit in sermone, cùm eius hac de re sententiam exquirerem, in superioribus libris fuisse *σποφήν*, &
ἀντισποφήν, in hoc esse *ἐπωδῶν*, an placebit, huius libri Odas appellatas esse *ἐπωδός*, quasi odas posteriores,
non *ἐπωδός*: quemadmodum liber posterior Platonis de legibus *ὀπινομή* inscribitur? an *ἐπωδῶν* appellati
versiculi breuiores, eò quòd accinuntur longioribus. vt, *Beatus ille qui procul negotijs, Vt prisca gens mor-
taliū?* an, quod quidam testantur se vidisse in quodam codice vetere, hunc librum ita inscriptum,
Quinctus Odarum liber, id sequemur, vt nullus iam dubitandi locus sit relictus, nihilq; causæ, quam-
obrem hac de re plura quæramus? ego quidem neque vnus codicis auctoritate standum esse censeo,
neque vllam earum, quas exposui, causarum, satis certam, aut necessariam esse puto. Itaq; vetus illud
Academicum verbum hîc vturpans, *ἐπιζῶ*, ne rei falsæ assentiens, temeritatis culpam sustineam. Inter-
eà tamen placet Diomedis, & Marij Victorini, & aliorum Grammaticorum veterum sententiam
probare, qui propterea hunc librum ita inscriptum esse dicunt, quia singulis longioribus versibus, sin-
guli breuiores accinuntur, qui *ἐπωδῶν* appellantur. Docent enim illi carminis genus vnum esse, in quo
versus ita inter se connexi sunt, vt alter sine altero audiri non possit: quorum prior *ᾠσώδης*, id est, præ-
cinens, posterior *ἐπωδῶν*, id est, quasi succinens, nominatur, vt in elegis, longus & hexameter, est
ᾠσώδης: breuior, & pentameter, *ἐπωδῶν*. Eadem igitur ratione hic trimeter *Ibis Liburnis inter alta*
navium, *ᾠσώδης* erit, quasi præcinens. alter autem, dimeter, *ἐπωδῶν*, quasi succinens. *Amice propugna-
cula.* Sed lubet mihi Marij Victorini verba hîc subscribere ex lib. 3. *Archilochus fuit singularis artificij*
*in excogitandis ac formandis nouis metris, primusq; epodos excogitauit, alios breuiores, alios longiores, detra-
hens vnum pedem, seu colum metro, vt illi subiiceret id quod ex ipso detractum esse videbatur, vt in heroo, à quo*
primū cepit. Diffugere niues: redeunt iam gramina campis: *Dehinc epodus sui generis, Arboribusque*
comæ. Idem paullo pòst. *Idem Archilochus penultimis heroi hexametri paribus adiecta syllaba huiusmo-
di versum induxit, qui metro Phalacio: id est, tribus trocheis ultimis clauderetur: vt est, At tuba terribilē so-
nitum dedit ære canoro. Adiecta enim ante ultimos pedes, sed syllaba, fiet ære sed canoro. quod est carmen*
Phalacium. Iuncto omni fiet versus huiusmodi: At tuba terribilem sonitum dedit ære sed canoro. *Quod*
quidam hexametrum heroum *ᾠσώδης* dixerunt. *Huic idem epodum subdidit trimetrum versum Iam-
bicum catalecticum: id est, ultima parte imminutum. Cuius exemplum noster Horatius secutus est illa Oda,*
Soluitur acris hiems grata vice veris & Favoni. Dehinc trimeter catalecticis vice epodi Trahuntq; siccas
machinae carinas, &c. Ex quibus Marini verbis intelligere licet & qui sint, & quare dicantur epodi. Sed
quærat aliquis, cùm etiam in superioribus libris reperiantur minores versiculi longioribus subtexti:
cur non etiam libri epodōn appellentur, & cur hic solus appelletur, respondeo, quia totus hic liber,
& omnes odæ, quæ in hoc libro sunt, habent taleis versiculos, qui epodi dicuntur: non item odæ li-
brorum superiorum, sed pauca. hæc mea de huius libri inscriptione sententia est, quæ sicui minus
probetur, afferat probabiliorem: & ego manus dabo.

AD